

Sygn. akt VU 434/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 września 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Adam Bojko

Protokolant stażysta Iwona Jasińska

po rozpoznaniu w dniu 16 września 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku S. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. z siedzibą w Z.

o emeryturę

na skutek odwołania S. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. z siedzibą w Z.

z dnia 28 kwietnia 2016 r. sygn. (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy S. K. prawo do emerytury od dnia 18 marca 2016 roku.

Sygn. akt VU 434/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 kwietnia 2016 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. z siedzibą w Z. odmówił wnioskodawcy S. K. prawa do emerytury z uwagi na brak wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Od powyższej decyzji wnioskodawca odwołał się w dniu 13 maja 2016 roku, twierdząc, że wykonywał pracę w warunkach szczególnych w okresie zatrudnienia w (...) w C. od dnia 1 czerwca 1971 roku do dnia 31 grudnia 1973 roku oraz w (...) w C. od dnia 2 stycznia 1974 roku do dnia 31 października 1990 roku, ponieważ był wówczas zatrudniony na stanowisku kierowcy ciągnika.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.. wnosił o oddalenie odwołania podnosząc, że wnioskodawca nie udowodnił co najmniej 15 –stu lat pracy w szczególnych warunkach, z uwagi na brak świadectw wykonywania prac w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca S. K., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 18 marca 2016 roku wniosek o przyznanie emerytury. Wnioskodawca nie był członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 26- 31 akt ZUS)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca udowodnił staż pracy wynoszący 25 lat, w tym okresów składkowych 22 lata i 11 miesięcy, a okresów uzupełniających 4 lata i 4 miesiące.

(okoliczność bezsporna)

Wnioskodawca S. K. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy ciągnika -w okresie od dnia 1 czerwca 1971 roku do dnia 31 grudnia 1973 roku w (...) w C., a w okresie od dnia 2 stycznia 1974 roku do dnia 31 października 1990 roku w (...) w C.. Zarówno (...) jak również (...) w C. zajmowały się świadczeniem usług dla rolnictwa oraz usług transportowych. Wnioskodawca w okresie zatrudnienia w tych podmiotach jako kierowca ciągnika rolniczego wykonywał prace polowe oraz prace transportowe. W czasie zbioru zbóż pracował jako kierowca kombajnu zbożowego. Pracę kierowcy ciągnika bądź kombajnu wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

(dowody: świadectwo pracy k. 38 akt ZUS, świadectwo pracy k. 39 akt ZUS, zeznania świadka P. B. – protokół rozprawy z dnia 16 września 2016 roku od minuty 1:42 do minuty 7:27, zeznania świadka A. K. – protokół z rozprawy z dnia 16 września 2016 roku od minuty 7:27 do minuty 11:47, zeznania wnioskodawcy – protokół z rozprawy z dnia 16 września 2016 roku od minuty 11:47 do minuty 15:15)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r. poz. 1440) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem.

Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 60 lat i nie był członkiem OFE.

Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Odnosnie oceny dowodów zgromadzonych w postępowaniu zważyć należy, iż okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Brak zatem takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

Podnoszona zatem przez organ rentowy okoliczność nie dysponowania przez skarżącego świadectwem pracy w szczególnych warunkach, nie przesądza jeszcze, że wnioskodawca takiej pracy nie wykonywał.

Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodnione wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

Sam fakt zatrudnienia wnioskodawcy w (...) w C. oraz w (...) w C. był niesporny między stronami w świetle dokumentów znajdujących się w jego aktach rentowych. Sporny pozostawał jedynie charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę u w/w pracodawców.

Dokonując ustaleń w zakresie rodzaju prac wykonywanych przez wnioskodawcę w (...) w C. w okresie od dnia 1 czerwca 1971 roku do dnia 31 grudnia 1973 roku oraz (...) w C. w okresie od dnia 2 stycznia 1974 roku do dnia 31 października 1990 roku, Sąd oparł się na spójnych i wiarygodnych zeznaniach świadków: P. B. i A. K., a także zeznaniach wnioskodawcy.

Należy podkreślić, że świadkowie pracowali w spornym okresie w charakterze traktorzysty, a zatem dysponują bezpośrednią i szczegółową wiedzą, co do codziennych obowiązków wnioskodawcy. Z zeznań świadków wynika w sposób jednoznaczny i nie budzący wątpliwości, że wnioskodawca przez cały okres zatrudnienia w (...) w C. i w (...) w C. pracował jako kierowca ciągnika (traktorzysty). Jako kierowca ciągnika wnioskodawca wykonywał wszelkie prace polowe na rzecz rolników, a nadto wykonywał prace transportowe, a w okresie zbioru zbóż był kierowcą kombajnu zbożowego.

Organ rentowy nie przedstawił w toku postępowania jakiegokolwiek dowodu podważającego dowody zgłoszone przez skarżącego.

Prace kierowców ciągników oraz kierowców kombajnów są pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach wymienionych w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, w dziale VIII poz. 3.

Wnioskodawca wykazał zatem, że w okresach od dnia 1 czerwca 1971 roku do dnia 31 grudnia 1973 roku oraz od dnia 2 stycznia 1974 roku do dnia 31 października 1990 roku wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy tylko i wyłącznie prace zaliczone przez ustawodawcę do prac w szczególnych warunkach, a mianowicie prace kierowcy ciągnika bądź kierowcy kombajnu. Spełnia zatem przesłankę nabycia prawa do emerytury w postaci co najmniej piętnastoletniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Praca kierowcy ciągnika, którą wykonywał wnioskodawca w spornych okresach zatrudnienia, wymieniona jest w poz. 3 działu VIII wykazu A, który to dział obejmuje transport i łączność. Transport jest działem gospodarki, związanym z przemieszczaniem ludzi i ładunków w przestrzeni przy wykorzystaniu odpowiednich środków transportu. Transport, w szczególności transport towarowy, jest przy tym ściśle powiązany z pozostałymi działami gospodarki, przy czym niejednokrotnie jest on wykonywany nie tylko przez podmioty gospodarcze (przedsiębiorstwa, firmy), których przedmiotem działalności są wyłącznie usługi transportowe, i które z tego powodu nie są przyporządkowane do tego właśnie działu gospodarki.

Przedmiotem działalności gospodarczej spółdzielni kółek rolniczych w zdecydowanej większości jest świadczenie usług dla rolnictwa i innego rodzaju usług wynikających z potrzeb środowiska wiejskiego. Jak wynika z zeznań wnioskodawcy oraz świadków, (...) w C. oraz (...) w C. w spornym okresie czasu świadczyły również usługi transportowe dla innych podmiotów. S. K., jako kierowca ciągnika, oprócz wykonywania prac polowych zajmował się także wykonywaniem tych usług transportowych. Jakkolwiek spółdzielnie kółek rolniczych nie należą do sektora transportowego gospodarki, to jednak nie może ująć uwadze, że pod poz. 3 działu VIII tego wykazu, poza pracą kierowców ciągników, wymienione zostały również prace kierowców kombajnów lub pojazdów gąsienicowych. Nie ulega wątpliwości, że kombajny są w zdecydowanej większości maszynami rolniczymi służącymi m.in. do zbioru zbóż i roślin okopowych, roślin sadowniczych, do siewu i sadzenia roślin uprawnych a także do wykonywania niektórych zabiegów agrotechnicznych. Tym samym kombajny, podobnie jak i ciągniki (traktory), przede wszystkim są wykorzystywane w rolnictwie, głównie przy pracach polowych, nie zaś w transporcie. Podobnie pojazdy gąsienicowe są urządzeniami służącymi do poruszania się po terenach bagnistych, pustynnych, czy niedostępnych ze względu na nadmierną pochyłość lub niestabilność podłoża, oraz – jako pojazdy poruszające się z nieznaną szybkością - nie służą głównie do prac transportowych, lecz stosowane są powszechnie w wojsku i jako maszyny do robót ziemnych. Kierowcy zarówno ciągników, jak i kombajnów czy pojazdów gąsienicowych muszą zdobyć szczególne uprawnienia do kierowania tymi pojazdami nie tylko z uwagi na ich większe gabaryty, ale i specyficzną obsługę (np. ze względu na dodatkowe oprzyrządowanie czy konieczność wykonania specjalistycznych prac) oraz warunki, w jakich te pojazdy są prowadzone (zwiększony hałas, nadmierne drgania, nieutwardzone podłoże, po którym się poruszają i związane z tym np. zapylenie). To właśnie te specyficzne warunki pracy panujące przy kierowaniu tymi pojazdami zdecydowały, że prace kierowców ciągników, kombajnów i pojazdów gąsienicowych zostały zaliczone do prac wykonywanych w szczególnych warunkach, czyli prac o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości i wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne bądź otoczenia.

Podobnie w tej kwestii wypowiedział się również Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 5 marca 2013 roku (sygn. akt III AUa 1163/12, Lex nr 1293638), w którym wskazał, że nie należy odmiennie traktować zatrudnienia ubezpieczonych powołując się jedynie na stanowiskowo - branżowy charakter wyodrębnienia poszczególnych prac. Kierowcy ciągników czy kombajnów muszą zdobyć szczególne uprawnienia do kierowania tymi pojazdami nie tylko z uwagi na ich większe gabaryty, ale i specyficzną obsługę (np. ze względu na dodatkowe oprzyrządowanie czy konieczność wykonania specjalistycznych prac) oraz warunki, w jakich te pojazdy są prowadzone (zwiększony hałas, nadmierne drgania, nieutwardzone podłoże, po którym się poruszają i związane z tym np. zapylenie). To właśnie te specyficzne warunki pracy panujące przy kierowaniu tymi pojazdami decydują, że prace kierowców ciągników i kombajnów zostały zaliczone do prac wykonywanych w szczególnych warunkach, czyli prac o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości i wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne bądź otoczenia. W związku z tym przyjęcie, że tylko kierowcy ciągników czy kombajnów zatrudnieni w firmach transportowych wykonywali pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wypaczałoby sens tej regulacji, bowiem ze względu na ich specyfikacje, pojazdy te wykorzystywane są do określonych dla nich czynności w tym prac polowych, z którymi wiąże się także szereg czynności transportowych (podobnie w wyrokach S.A. w Łodzi z dnia 5 lutego 2013 roku w sprawie sygn. akt III AUa 910/12, opubl. Lex nr 1282799 i z dnia 6 sierpnia 2014 roku sygn. akt III AUa 2078/13, opubl. Lex nr 1511672).

Reasumując wnioskodawca w toku niniejszego postępowania udowodnił, że pracował w szczególnych warunkach w okresie od dnia 1 czerwca 1971 roku do dnia 31 grudnia 1973 roku oraz od dnia 2 stycznia 1974 roku do dnia 31 października 1990 roku, a zatem przez łączny czas przekraczający 15 lat.

Biorąc pod uwagę, iż wnioskodawca spełnił jednocześnie pozostałe wymagane przepisami rozporządzenia warunki, to jest ukończył 60 lat, jego łączny okres zatrudnienia składkowy i nieskładkowy wyniósł 25 lat, nie był członkiem OFE, należy uznać, że wydana przez organ rentowy decyzja jest błędna, a żądanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Z uwagi na to, że skarżący złożył wniosek emerytalny z dniem 18 marca 2016 roku spełniając tym samym ostatnią przesłankę, od której zależało nabycie prawa do emerytury, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał S. K. prawo do emerytury z tym dniem.